

Plnění směnečného dluhu

Platí-li věřiteli třetí osoba, věřitel nemůže platbu odmítnout s účinkem odvrácení splnění dluhu, pokud je taková platba projevem vůle třetí osoby plnit na dlužníkův dluh a pokud dlužník s plněním třetí osoby projeví souhlas (§ 1936 odst. 1 věta první občanského zákoníku). Tvrdí-li žalovaný ručitel (avalista), že obě tyto podmínky byly splněny a dluh zanikl, pak soudy musí žalovanému umožnit tvrzení prokázat a poskytnout mu v případě potřeby i poučení o neunesení důkazního břemene. Spokojí-li se v rozporu s tím s neúplně či nejednoznačně zjištěným skutkovým stavem, poruší právo na soudní ochranu podle čl. 36 odst. 1 Listiny základních práv a svobod.

(Nález Ústavního soudu České republiky sp.zn. IV.ÚS 2151/23 ze dne 10.1.2024)

Ústavní soud rozhodl o ústavní stížnosti stěžovatele F. B., zastoupeného JUDr. V.H., Ph.D., LL.M., advokátem, sídlem P., proti rozsudku Nejvyššího soudu ze dne 27. dubna 2023 č. j. 29 Cdo 306/2022-145, rozsudku Vrchního soudu v Praze ze dne 31. srpna 2021 č. j. 12 Cmo 47/2021-121 a rozsudku Městského soudu v Praze ze dne 16. prosince 2020 č. j. 49 Cm 33/2020-83, za účasti Nejvyššího soudu, Vrchního soudu v Praze a Městského soudu v Praze, jako účastníků řízení, a obchodní společnosti Komerční banka, a. s., sídlem P., zastoupené Mgr. M.L., advokátem, sídlem P., jako vedlejší účastnice řízení, tak, že rozsudkem Nejvyššího soudu ze dne 27. dubna 2023 č. j. 29 Cdo 306/2022-145, rozsudkem Vrchního soudu v Praze ze dne 31. srpna 2021 č. j. 12 Cmo 47/2021-121 a rozsudkem Městského soudu v Praze ze dne 16. prosince 2020 č. j. 49 Cm 33/2020-83 bylo porušeno právo stěžovatele na soudní ochranu podle čl. 36 odst. 1 Listiny základních práv a svobod. Rozsudek Nejvyššího soudu ze dne 27. dubna 2023 č. j. 29 Cdo 306/2022-145, rozsudek Vrchního soudu v Praze ze dne 31. srpna 2021 č. j. 12 Cmo 47/2021-121 a rozsudek Městského soudu v Praze ze dne 16. prosince 2020 č. j. 49 Cm 33/2020-83 se zrušují.

Z odůvodnění:

I. Skutkové okolnosti věci a obsah napadených rozhodnutí

1. Stěžovatel se ústavní stížností domáhá zrušení v záhlaví uvedených rozhodnutí s tvrzením, že jimi bylo porušeno jeho ústavně zaručené právo na soudní ochranu zakotvené v čl. 36 odst. 1 Listiny základních práv a svobod (dále jen "Listina"), jakož i právo na ochranu vlastnictví podle čl. 11 odst. 1 Listiny.

2. Městský soud v Praze (dále jen "městský soud") směnečným platebním rozkazem ze dne 25. 5. 2020 č. j. 49 Cm 33/2020-26 uložil stěžovateli (žalovanému, avalistovi) a obchodní společnosti SB-ART 1988, s. r. o. (dlužnici, výstavci směnky), aby společně a nerozdílně zaplatili vedlejší účastnici řízení (žalobkyni, věřitelce) směnečný peníz ve výši 268 731,51 Kč s příslušenstvím, směnečnou odměnu ve výši 895,77 Kč a náklady řízení ve výši 42 945,50 Kč. Obchodní společnosti SB-ART 1988, s. r. o., se nepodařilo doručit směnečný platební rozkaz do vlastních rukou, a proto jej městský soud usnesením ze dne 19. 6. 2020 č. j. 49 Cm 33/2020-43 ve vztahu k ní zrušil a řízení mezi vedlejší účastnicí řízení a touto obchodní společností vyloučil k samostatnému projednání.

3. Proti směnečnému platebnímu rozkazu podal stěžovatel námitky, kterým městský soud nevyhověl, ústavní stížností napadeným rozsudkem ponechal směnečný platební rozkaz v celém rozsahu v platnosti (výrok I) a uložil stěžovateli povinnost zaplatit vedlejší účastnici řízení náhradu nákladů

námítkového řízení ve výši 35 138,40 Kč (výrok II).

4. K odvolání stěžovatele Vrchní soud v Praze (dále jen "vrchní soud") napadeným rozsudkem potvrdil rozsudek městského soudu (výrok I) a uložil stěžovateli nahradit vedlejší účastníci řízení náklady odvolacího řízení ve výši 35 138,40 Kč (výrok II). S odkazem na příslušná ustanovení zákona č. [191/1950](#) Sb., zákon směnečný a šekový, ve znění pozdějších předpisů, a na § 1888, 1892, 1936 a 1957 zákona č. [89/2012](#) Sb., občanský zákoník, vrchní soud dovodil, že směnka, jejíž úhrady se vedlejší účastnice řízení domáhá, byla vystavena jako zajišťovací blankosměnka k zajištění závazků dlužnice ze smlouvy o úvěru. Stěžovatel směnku podepsal jako avalista. Obrana stěžovatele spočívala v tom, že došlo k úhradě pohledávky zajištěné směnkou, a vzhledem k tomu, že bylo plněno jinou osobou - obchodní společností X (dále též "třetí osoba") - než přímo dlužnicí, nemohla vedlejší účastnice řízení s ohledem na § 1936 občanského zákoníku nabídnuté plnění odmítnout. Stěžovatel rovněž namítal neplatnost směnky z důvodu absence slibu uhrazení určité peněžní částky. Námitku neplatnosti směnky z důvodu absence bezpodmínečného slibu zaplatit určitou peněžitou sumu vyhodnotil vrchní soud jako nedůvodnou. Z kontextu směnečné listiny totiž vyplynulo, že údaj směnečného peníže obsažený v rámečku je součástí směnečného prohlášení výstavce směnky. Směnku nečinila neplatnou ani skutečnost, že neobsahovala slovní vyjádření směnečného peníže, resp. předtištěný údaj nebyl vyplněn. K úhradě směnkou zajištěné pohledávky nedošlo. Vrchní soud pokračoval, že § 1957 občanského zákoníku nebylo možno aplikovat, neboť peněžitě plnění ve výši 253 792 Kč poskytla vedlejší účastnici řízení bezhotovostně třetí osoba odlišná od dlužnice, přičemž stěžovatel ani netvrdil, že by třetí osoba převzala dluh dlužnice nebo k němu přistoupila. Současně přisvědčil vedlejší účastnici řízení, že dlužnice nevyjádřila souhlas s plněním třetí osobou. Za právně nevýznamnou považoval argumentaci stěžovatele, podle níž se vedlejší účastnice řízení měla domáhat vrácení částky po této třetí osobě, když tato obchodní společnost nebyla dlužnicí vedlejší účastnice řízení a vedlejší účastnice řízení vůči ní nedisponovala žádným právním titulem. Vedlejší účastnice řízení taktéž nebyla oprávněna domáhat se náhrady škody vůči státu z titulu nesprávného úředního postupu.

5. K výše uvedenému je třeba ještě skutkově doplnit, že ohledně peněžitého plnění poskytnutého třetí osobou bylo dne 26. 6. 2018 jejím jednatelem (I. S.) podáno trestní oznámení týkající se mj. neoprávněného převodu částky 253 792 Kč z jejího účtu. Tyto prostředky deponované na účtu vedlejší účastnice řízení byly policejním orgánem zajištěny, a poté, co bylo zjištěno, že platba byla provedena neoprávněně, když byla zadána jinou osobou (stěžovatelem) než jednatelem třetí osoby, který byl jediným disponentem s účtem třetí osoby, bylo policejním orgánem rozhodnuto o vydání věci zpět třetí osobě (k tomu usnesení policejního orgánu ze dne 5. 9. 2019 č. j. KRPA-239986-194/TČ-2018-000093-TH). Následně sice byla trestní věc odložena (usnesení ze dne 9. 12. 2019 č. j. KRPA-239986-209/TČ-2018-000093-TH), neboť bylo zjištěno, že stěžovatel provedl transakci v podstatě se souhlasem jednatele třetí osoby I. S., nicméně vedlejší účastnice řízení neprodleně po odložení věci částku 253 792 Kč vrátila třetí osobě.

6. Následné dovolání stěžovatele Nejvyšší soud napadeným rozsudkem zamítl. Dovolání připustil pouze k řešení právní otázky zániku směnkou zajištěné pohledávky, která nebyla dosud v daných skutkových poměrech Nejvyšším soudem beze zbytku zodpovězena. Dovolání však neshledal důvodným. Vycházejí ze znění § 1936 odst. 1, § 1937 odst. 1 a § 1957 odst. 1 občanského zákoníku, jakož i z důvodové zprávy k těmto ustanovením, v obecné rovině konstatoval, že plněním poskytnutým třetí osobou, která neručí za dluh a závazek jinak nezajišťuje, za podmínek určených § 1936 odst. 1 větou první občanského zákoníku věřiteli dlužníka zaniká závazek dlužníka. Skutečnost, že věřitel vrátí takto poskytnuté plnění třetí osobě, nezpůsobuje obnovení závazku dlužníka. Věřitel tedy musí plnění přijmout (na osobní vlastnosti dlužníka nevázané) plnění (§ 1936 odst. 1 občanského zákoníku) tehdy, nabídne-li mu to třetí osoba, která za dluh neručí nebo závazek jinak nezajišťuje, se souhlasem dlužníka. Jinak řečeno, musí zde být právní jednání třetí osoby [projevená vůle třetí osoby

směřující k úhradě (konkrétního) dluhu dlužníka] adresované věřiteli, a právní jednání dlužníka (projevená vůle vyjadřující souhlas dlužníka s plněním třetí osobou). Tato právní jednání se musí dostat do sféry dispozice věřitele, nestačí jejich pouhá existence [přesněji řečeno, vzhledem k tomu, že se jedná o adresné jednání, představuje dojití do sféry adresáta předpoklad jeho vzniku, resp. vůbec schopnosti působit účinky (srov. § 570 občanského zákoníku) - pozn. Ústavního soudu]. Nejsou-li výše uvedené předpoklady splněny, nemá věřitel povinnost přijmout plnění; jeho možnost plnění přijmout tím není dotčena.

7. V poměrech dané věci Nejvyšší soud dospěl k závěru, že směnkou zajištěná pohledávka vedlejší účastnice řízení mohla zaniknout v rozsahu plnění třetí osoby (§ 1936 odst. 1 a § 1937 odst. 1 občanského zákoníku) jen tehdy, bylo-li by právní jednání stěžovatele, který dal příkaz k převodu peněžních prostředků z účtu třetí osoby na účet vedlejší účastnice řízení přičitatelné této třetí osobě potud, že jím byla projevena vůle této třetí osoby k plnění konkrétního závazku dlužnice vůči vedlejší účastnici řízení a současně dlužnice by s tímto plněním souhlasila. Samotná skutečnost, že vedlejší účastnice řízení (jako věřitelka a současně poskytovatelka platebních služeb) realizovala příkaz k platbě z účtu třetí osoby, ještě (bez dalšího) neznámá, že platbu (s účinky splnění závazku dlužnice) též přijala. Současně ani neměla povinnost platbu přijmout, když z ničeho neplynulo, že by dlužnice s takovým plněním souhlasila. Potud nebylo možno zjevně usuzovat na splnění dluhu ani na základě § 1957 odst. 1 občanského zákoníku, když opačný výklad by fakticky eliminoval možnost věřitele nepřijmout takové plnění. Za stavu, kdy policejní orgán přijal (již) dne 26. 6. 2018 trestní oznámení podané jednatelem třetí osoby ve věci neoprávněného převodu částky 253 792 Kč z účtu třetí osoby a usnesením ze dne 27. 6. 2018 zajistil převedené peněžní prostředky na označeném účtu, vedlejší účastnice řízení zjevně nepřijala (a nebyla povinna přijmout) nabízené plnění ani následně. Konečně tím, že vedlejší účastnice řízení vrátila (v reakci na usnesení policejního orgánu o vydání věci a na usnesení o odložení trestní věci) uvedenou částku zpět na účet třetí osoby, jednoznačně (a bez jakékoli prodlevy po usnesení o odložení věci) projevila vůli odmítnout přijetí nabízeného plnění.

8. K řešení otázky platnosti směnky z důvodu absence bezpodmínečného slibu zaplatit určitou peněžní sumu, pak dovolání přípustné nebylo, neboť právní posouzení věci vrchním soudem bylo v souladu s ustálenou judikaturou Nejvyššího soudu.

II. Argumentace stěžovatele

9. Stěžovatel namítá porušení svých shora uvedených ústavně zaručených práv. Nejprve shrnuje obsah napadených rozhodnutí a skutkový stav. Zdůrazňuje, že platba třetí osoby byla provedena přinejmenším se souhlasem jejího jednatele, což vyplývá z usnesení policejního orgánu, jímž byla trestní věc stěžovatele odložena (usnesení ze dne 9. 12. 2019 č. j. KRPA-239986-209/TČ-2018-000093-TH). Z uvedeného dovozuje, že třetí osoba projevila vůli plnit, což bylo podle jeho názoru dostatečně prokázáno. Obecným soudům vytýká, že při výkladu § 1936 a 1957 občanského zákoníku postupovaly formalisticky a došly k nelogickým závěrům. Poukazuje na to, že třetí osoba jednak projevila vůli k úhradě dluhu, jednak byl dán i souhlas dlužnice s převodem předmětné částky na účet vedlejší účastnice řízení. Souhlas dlužnice dovozuje z toho, že dlužnice poskytla předžalobní výzvu k zaplacení dluhu stěžovateli a právě třetí osobě, která na jejím základě plnila. Dále se domnívá, že stěžovatel, jako avalista, má stejné postavení jako dlužnice a toto jeho postavení mu tak zakládá právo udělit souhlas s uhrazením dluhu třetí osobou. Bylo by nelogické, aby jedna z osob solidárně zavázaných věřitelce, mohla udělit souhlas s uhrazením dluhu třetí osobou a druhá nikoliv. Takováto nerovnost je v extrémním rozporu s principy spravedlnosti [přesněji zřejmě řečeno s nerespektováním solidarity, kterou zákon směnečný a šekový zakládá (rozdílně od jiných zajišťovacích instrumentů)]. Rovněž uvádí, že třetí osoba je v podstatě nástupcem dlužnice v provozování podniku a tedy z pohledu § 1893 občanského zákoníku se tato třetí osoba stala solidární dlužnicí, takže dluh plnila i v pozici dlužnice. Stěžovatel konečně namítá, že obecné

soudy nesprávně posoudily platnost směnky samotné. Tvrdí, že směnka byla neplatná z důvodu absence bezpodmínečného slibu zaplatit určitou peněžní sumu. Konkrétní výše částky ve slibu uvedena není, když číselný údaj "Kč 268731" není součástí slibu, ale stojí mimo něj.

III. Vyjádření účastníků a vedlejší účastnice řízení

10. Ústavní soud vyzval podle § 42 odst. 4 zákona č. [182/1993](#) Sb., o Ústavním soudu, ve znění pozdějších předpisů (dále jen "zákon o Ústavním soudu"), Nejvyšší soud, vrchní soud, městský soud a vedlejší účastníci řízení, aby se vyjádřily k ústavní stížnosti. Podle § 43 odst. 3 zákona o Ústavním soudu si dále od městského soudu vyžádal spis sp. zn. 49 Cm 33/2020 a od Policie České republiky, Obvodního ředitelství policie Praha I, Služby kriminální policie a vyšetřování spis č. j. KRPA-239986/TČ-2018-000093 v trestní věci obviněného stěžovatele.

11. Nejvyšší soud ve vyjádření zcela odkázal na odůvodnění napadeného rozsudku a v něm citovanou judikaturu. Při řešení právní otázky, zda plněním zanikl (směnkou zajištěný) závazek, zohlednil specifické okolnosti dané věci plynoucí mj. i z policejního spisu. Naopak zdůraznil, že stěžovatelem zastávaný právní názor o zániku kauzálního závazku by vedl k extrémně formálnímu a nespravedlivému výsledku. Navrhl, aby Ústavní soud stížnost odmítl.

12. Vrchní soud taktéž odkázal na argumentaci obsaženou v odůvodnění napadeného rozsudku. Vyjádřil se k platnosti směnky i k tomu, proč nebylo možno aplikovat ani § 1957 občanského zákoníku, ani § 1936 občanského zákoníku (pro absenci souhlasu dlužnice).

13. Městský soud pouze zopakoval své závěry vycházející z provedeného dokazování, které byly potvrzeny vrchním soudem i Nejvyšším soudem.

14. Vedlejší účastnice řízení se nejprve vyjadřuje k okolnostem vedoucím k podání žaloby. Vyslovuje přesvědčení, že stěžovatel pouze nesouhlasí s výkladem práva použitým obecnými soudy a jeho argumentace nemá ústavněprávní relevanci. Posléze rozebírá jednotlivá tvrzení stěžovatele ohledně možných variant zániku dluhu. Dospívá k závěru, že žádný ze stěžovatelem prezentovaných možných způsobů zániku dluhu (tzn. podle § 1936 občanského zákoníku, a to i s odkazem na čl. 1 § 32 ve spojení s čl. 1 § 47 odst. 1 zákona směnečného a šekového, jakož i podle § 1957 ve spojení s § 1893 občanského zákoníku) nebylo možné použít. Argumentaci stěžovatele považuje za účelovou a pomíjející rozhodné okolnosti. Navrhuje, aby Ústavní soud ústavní stížnost odmítl a přiznal jí náhradu nákladů řízení.

15. Ústavní soud zaslal vyjádření účastníků a vedlejší účastnice řízení stěžovateli na vědomí a k případné k replice. Stěžovatel se vymezuje proti argumentaci obsažené v jednotlivých vyjádřeních. Názor, podle něhož je stěžovateli, jakožto avalovi směnky, upřeno právo udělit souhlas s plněním třetí osoby za dlužníka, považuje za formalistický. Je nelogické předpokládat, že by přes součinnost (poskytnutí platebních údajů) stěžovatel nesouhlasil nebo si ho nepřál. Dále zdůrazňuje, že k projevu vůle třetí osoby nepochybně došlo, když souhlasila s převodem uvedené částky ze svého bankovního účtu na účet vedlejší účastnice řízení podle jejích instrukcí.

IV. Procesní předpoklady řízení před Ústavním soudem

16. Ústavní soud posoudil splnění procesních předpokladů řízení a shledal, že ústavní stížnost byla podána včas oprávněným stěžovatelem, který byl účastníkem řízení, v němž byla vydána soudní rozhodnutí napadená ústavní stížností. Ústavní soud je k projednání ústavní stížnosti příslušný. Stěžovatel je právně zastoupen v souladu s § 29 až 31 zákona o Ústavním soudu. Ústavní stížnost je přípustná, neboť stěžovatel vyčerpal všechny zákonné procesní prostředky k ochraně svého práva (§ 75 odst. 1 téhož zákona a contrario).

V. Posouzení důvodnosti ústavní stížnosti

V. a) Obecná východiska

17. Ústavní soud v minulosti mnohokrát judikoval, že není zásadně oprávněn zasahovat do rozhodovací činnosti obecných soudů, neboť není vrcholem jejich soustavy [čl. 83 a čl. 91 odst. 1 Ústavy České republiky (dále jen "Ústava")]. Postupují-li soudy v souladu s obsahem hlavy páté Listiny, nemůže na sebe Ústavní soud atrahovat právo přezkumného dohledu nad jejich činností. Důvod ke zrušení rozhodnutí soudu by byl dán pouze tehdy, kdyby jeho právní závěry byly v extrémním nesouladu s vykonanými skutkovými zjištěními nebo v nich neměly podkladu, nebylo-li řízení jako celek spravedlivé a byla-li v něm porušena ústavně zaručená práva nebo svobody stěžovatele, anebo by napadené soudní rozhodnutí bylo nepřezkoumatelné, resp. postrádalo řádné, srozumitelné a logické odůvodnění [srov. nálezy ze dne 20. 6. 1995 sp. zn. III. ÚS 84/94 (N 34/3 SbNU 257), ze dne 27. 8. 2013 sp. zn. II. ÚS 1842/12 (N 154/70 SbNU 425) nebo ze dne 27. 2. 2014 sp. zn. III. ÚS 1836/13 (N 24/72 SbNU 275); všechna rozhodnutí Ústavního soudu jsou dostupná na <https://nalus.usoud.cz>].

18. Nezávislost rozhodování obecných soudů se uskutečňuje v ústavním a zákonném procesně právním a hmotněprávním rámci. Procesně právní rámec představují především principy řádného a spravedlivého procesu, jak vyplývají z čl. 36 a násl. Listiny, jakož i z čl. 1 Ústavy. Jedním z těchto principů, představujícím součást práva na řádný proces, jakož i pojmu právního státu (čl. 36 odst. 1 Listiny a čl. 1 Ústavy), a vylučujícím libovůli při rozhodování, je i povinnost soudů své rozsudky odůvodnit, a to způsobem zakotveným v § 157 odst. 2 občanského soudního řádu. Z odůvodnění musí vyplývat vztah mezi skutkovými zjištěními a úvahami při hodnocení důkazů na straně jedné a právními závěry na straně druhé. V případě, kdy jsou právní závěry soudu v extrémním nesouladu s vykonanými skutkovými zjištěními anebo z nich v žádné možné interpretaci odůvodnění soudního rozhodnutí nevyplývají, nutno takovéto rozhodnutí považovat za stojící v rozporu s čl. 36 odst. 1 Listiny, jakož i s čl. 1 Ústavy [srov. nálezy ze dne 20. 6. 1995 sp. zn. III. ÚS 84/94 (N 34/3 SbNU 257) a ze dne 13. 3. 2017 sp. zn. I. ÚS 2750/16].

V. b) Vztažení obecných východisek na posuzovanou věc

19. Stěžovatel brojí proti rozhodnutím, jimiž mu byla uložena povinnost zaplatit vedlejší účastnici řízení směnečný peníz ve výši 268 731,51 Kč s příslušenstvím. Stěžejní otázka nastolená stěžovatelem je, zda plněním třetí osoby (obchodní společnosti X) došlo k zániku závazku z úvěru zajištěného směnkou, který vedlejší účastnice poskytla dlužnici. Jinak také řečeno, zda vedlejší účastnice (jako věřitelka) směla plnění třetí osoby nepřijmout, nebo je přijmout musela.

20. Podle § 1936 odst. 1 věty první občanského zákoníku věřitel totiž musí přijmout plnění, které mu se souhlasem dlužníka nabídne třetí osoba.

21. Stěžovatel rozporuje v první řadě závěr obecných soudů, že k plnění došlo bez souhlasu dlužnice. Souhlas dlužnice pak dovozuje z toho, že předžalobní výzvu k zaplacení dluhu poskytla stěžovateli a třetí osobě, která na jejím základě plnila. Podle stěžovatele je nelogické, aby přes takto poskytnutou součinnost dlužnice s plněním dluhu třetí osobou nesouhlasila.

22. Obecné soudy vyšly z toho, že absentoval souhlas dlužnice s plněním třetí osoby. Vrchní soud v odůvodnění rozsudku (viz bod 19) bez dalšího přisvědčil vedlejší účastnici řízení a přímo konstatoval, že "souhlas dlužníka s plněním třetí osoby výslovně ani jinak vyjádřen nebyl, nic takového se neobjevilo ani v rovině tvrzení žalovaného v rámci námitek". Z tohoto závěru následně vyšel i Nejvyšší soud, jemuž ostatně nic jiného nezbývalo, neboť v dovolacím řízení je přezkum skutkových otázek vyloučen, a na jeho základě vystavěl své úvahy vedoucí k zamítnutí dovolání. Z vyžádaného

spisu se ovšem podává, že stěžovatel tvrzení o tom, že vzhledem k tomu, že bylo plněno jinou osobou, než přímo dlužnicí, nemůže věřitel (vedlejší účastnice řízení) takové plnění odmítnout s ohledem na § 1936 občanského zákoníku, uplatnil hned ve svých námitkách ke směnečnému platebnímu rozkazu (viz č. l. 33 vyžádaného spisu), jimiž zpochybňoval nárok vedlejší účastnice řízení, a posléze je v průběhu řízení neustále opakoval. Závěr obecných soudů o absenci tvrzení stěžovatele o souhlasu dlužnice s plněním je tak ve zjevném rozporu s obsahem spisu a mohl vést k nesprávným závěrům ohledně povinnosti vedlejší účastnice řízení přijmout ve smyslu § 1936 odst. 1 věty první občanského zákoníku třetí osobou nabízené plnění. Ústavní soud sice nemá v obecné rovině výhrady proti úvahám vysloveným Nejvyšším soudem ohledně situací, za kterých může dojít k zániku závazku plněním třetí osoby, ale byl-li zpochybněn skutkový stav, mohou být i nesprávné z něj vyvozené právní závěry. Nelze rovněž přehlédnout, že o souhlasu dlužnice nebylo prováděno žádné dokazování, resp. obecné soudy ignorovaly tvrzení stěžovatele, jimiž se snažil souhlas dlužnice prokázat (např. poskytnutí platebních údajů k úhradě dluhu dlužnicí stěžovateli).

23. Ústavní soud si je vědom, že směnečné rozkazní řízení je ovládáno zásadou koncentrace a po uplynutí námitkové lhůty nelze vznášet nové námitky, ani původní námitky doplňovat (srov. § 175 odst. 1 o. s. ř.). Koncentrace navozená vydáním směnečného platebního rozkazu je však koncentrací skutkovou, na označení důkazů nedopadá. Stěžovatel taktéž může své námitky upřesňovat, nikoliv ovšem doplňovat nebo rozšiřovat.

24. Proto jsou bezpředmětné úvahy stěžovatele v ústavní stížnosti, že vedlejší účastnice musela plnění třetí osoby přijmout, neboť třetí osoba měla jeho souhlas jakožto ručitele (avalisty). Ústavní soud souhlasí se stěžovatelem, že ručitel je dlužníkem svého druhu. Musí-li věřitel podle § 1937 odst. 1 občanského zákoníku přijmout plnění ručitele i tehdy, když primární dlužník nesouhlasí, musí za použití § 1936 odst. 1 věty první občanského zákoníku přijmout i plnění třetí osoby, která plní se souhlasem ručitele (jako sekundárního dlužníka) za ručitele. Souhlas ručitele v posuzované věci jistě byl dán, když sám stěžovatel příkaz k platbě z bankovního účtu třetí osoby provedl. Stěžovatel však nenamítal, že třetí osoba plnila s jeho souhlasem a za něj jako za ručitele (avalistu), ani to, že bankovní účet třetí osoby byl pouze výplatním místem, nýbrž to, že třetí osoba plnila za (primární) dlužnici a s jejím souhlasem.

25. Další důvod, pro který nemohlo podle obecných soudů dojít k zániku závazku stěžovatele plněním třetí osoby, spočíval v tom, že nebyla projevena skutečná vůle třetí osoby k plnění konkrétního závazku dlužnice vůči vedlejší účastnici řízení. Tato úvaha vycházela z toho, že to byl jednatel třetí osoby, který podal trestní oznámení týkající se neoprávněného převodu částky 253 792 Kč z jejího účtu, z čehož se zjevně usuzovalo, že nebyl srozuměn s úhradou dluhu vůči vedlejší účastnici řízení. Policejní orgán však v usnesení o odložení věci uvedl, že tato transakce byla provedena "de facto" se souhlasem jednatele třetí osoby. Obecné soudy závěry policejního orgánu přijaly, ale nikterak se s nimi nevypořádaly. Jakkoliv toto zjištění mělo význam především pro trestní stíhání stěžovatele (okolnost vylučující protiprávnost), mohlo současně i naznačovat, jaká mohla být vůle jednatele, tedy že projev této vůle směřoval k úhradě dluhu dlužnice. O tom, jaká byla skutečná vůle jednatele třetí osoby, však obecné soudy žádné další dokazování vyjma usnesení policejního orgánu o vydání věci (usnesení ze dne 5. 9. 2019 č. j. KRPA-239986-194/TČ-2018-000093-TH) a o odložení věci (usnesení ze dne 9. 12. 2019 č. j. KRPA-239986-209/TČ-2018-000093-TH) neprováděly. Navíc i v samotných usneseních policejního orgánu existují rozpory. Zatímco v usnesení o vydání věci je uvedeno, že finanční transakce (převod částky 253 791,94 Kč z účtu třetí osoby) byla provedena neoprávněně, v usnesení o odložení věci má policejní orgán za prokázané, že transakci provedl stěžovatel de facto se souhlasem jednatele třetí osoby.

26. V postupu obecných soudů, a to jak ohledně posuzování projevu vůle třetí osoby, tak ohledně souhlasu dlužnice, shledává Ústavní soud porušení práva na soudní ochranu ve smyslu čl. 36 odst. 1 Listiny.

26. Za daného stavu, kdy nebyl spolehlivě zjištěn skutkový stav ohledně souhlasu dlužnice s poskytnutím plnění a jsou i pochybnosti o tom, jaká byla skutečná vůle třetí osoby, resp. jejího jednatele, je v tomto směru třeba dokazování doplnit a vypořádat se i s nejednoznačnými zjištěními vyplývajícími z usnesení policejního orgánu. Obecné soudy se taktéž budou muset věnovat otázce, zda se případné projevy vůle (souhlasy dlužnice a třetí osoby s plněním), budou-li v řízení prokázány, dostaly do dispozice vedlejší účastnice řízení.

27. Pro úplnost Ústavní soud dodává, že zpochybňoval-li stěžovatel platnost směnky z důvodu absence bezpodmínečného slibu zaplatit určitou peněžní sumu, pak k této námitce se vyjádřily jak vrchní soud (viz bod 18 rozsudku), tak i Nejvyšší soud, který neshledal dovolání pro řešení otázky platnosti směnky dovolání stěžovatele přípustným. Stěžovatel se zde pohybuje v rovině pouhé polemiky se skutkovými zjištěními a následným právním posouzením věci, a Ústavní soud k závěru obecných soudů v tomto případě nemá výhrady.

28. Ústavní soud z výše uvedených důvodů ústavní stížnosti vyhověl a napadená rozhodnutí podle § 82 odst. 3 písm. a) zákona o Ústavním soudu zrušil.

© EPRAVO.CZ - Sbíрка zákonů, judikatura, právo | www.epravo.cz

Další články:

- [Nezbytná cesta](#)
- [Nepominutelný dědic](#)
- [Náhrada škody zaměstnancem](#)
- [Likvidace dědictví](#)
- [Jistota](#)
- [Insolvenční řízení](#)
- [Exekuce](#)
- [Započtení](#)
- [Reorganizace](#)
- [Soudní poplatky \(exkluzivně pro předplatitele\)](#)
- [Spotřebitel \(exkluzivně pro předplatitele\)](#)